

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE XIIe VAKANTIEKAMER

A R R E S T

**nr. 238.903 van 31 juli 2017
in de zaak A. 222.727/IX-9101**

In zake: Isa ZIJLSTRA
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

het AUTONOOM GEMEENTEBEDRIJF
STEDELIJK ONDERWIJS ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jim Deridder
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Lange Gasthuisstraat 15

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 24 juli 2017, strekt tot de schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van de beslissing van de beroepscommissie van het Autonoom Gemeentebedrijf Stedelijk Onderwijs Antwerpen van 7 juli 2017 waarbij aan Isa Zijlstra een oriënteringsattest B wordt toegekend met clausulering voor de onderwijsvorm ASO.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een nota en een administratief dossier ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 27 juli 2017, om 14.00 uur.

Staatsraad Johan Bovin heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor verzoekster, en advocaat Jim Deridder, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Diane Mareen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoekster is tijdens het schooljaar 2016-2017 leerling in het tweede jaar van de tweede graad ASO Wetenschappen aan het Stedelijk Lyceum Berchem waarvan verwerende partij het schoolbestuur is.

De school hanteert het “ervaringsgericht onderwijs” en berekent geen jaarcijfer. De quoteringsgeschiedenis geschiedt zowel door middel van cijfers als door middel van een lettercode.

3.2. De delibererende klassenraad beslist op 26 juni 2017 om verzoekster een oriënteringsattest B toe te kennen met een clausulering voor de onderwijsvorm ASO onder de volgende motivering:

“De delibererende klassenraad beraadslaagde over je slaagkansen in een volgend leerjaar. Daarbij hielden we rekening met alle evaluatieresultaten en keken we naar je persoonlijke leertraject gedurende de eerste en tweede graad. Je hebt je tijdens de eerste en tweede graad steeds ingezet. Je maakt bijvoorbeeld vaak samenvattingen. Je kon in de eerste graad nog niet efficiënt studeren. We zien dat je dit hebt aangepakt in de tweede graad maar je studeert nog steeds [te veel] reproductief en komt niet tot inzicht over wat je leert. We zien dat je te weinig inzicht verwerft om begrippen te hanteren en

inzichtsvragen goed te beantwoorden. Wanneer je in groep moet functioneren, kan je weinig verdiepende bijdragen leveren en blijven je antwoorden oppervlakkig. We zien dat je talent hebt om allerlei activiteiten in de klas te organiseren. Je helpt je klasgenoten bij praktische taken: opruim, werklijsten maken, etc. Je resultaat voor Nederlands is onvoldoende en je resultaten voor Engels, Frans, chemie en wiskunde zijn te nipt. De basis voor deze vakken is niet sterk genoeg om verder te kunnen in een derde graad ASO.”

3.3. Op 30 juni 2017 vindt een overleg plaats met de directeur. De ouders van verzoekster wijzen onder meer op een stijgende lijn in de resultaten, het engagement in de sport, verzoeksters inbreng bij groepsactiviteiten, elementen die door de directeur opnieuw aan de delibererende klassenraad worden voorgelegd.

3.4. De delibererende klassenraad komt op 30 juni 2017 tot de volgende herbeoordeling:

“De leraars overlopen nogmaals resultaten en tekorten voor hun vak, geven hun feedback waarom ASO moeilijk wordt:

Chemie: Isa stak zeer veel werk in samenvattingen maken, het hele jaar door. Ze studeert letterlijk, theorie toepassen is daardoor moeilijk.

Fysica: inzet en motivatie zijn goed.

Biologie: Isa werkt passioneel bij veldwerk in de Wolvenberg. Ze geeft als antwoord vaak voorbeelden i.p.v. algemene principes.

Wiskunde: concrete leerstofonderdelen als ‘de cirkel’ en statistiek zijn OK. Bij functies/analyse verdoezelt Isa ‘niet kunnen’ vaak in excuses als ‘black out’. Ze kan moeilijk inschatten wat er ontbreekt. In gesprek (klastitularis) erkent Isa het weergaveprobleem: ik heb dat in mijn hoofd!

Engels: Isa geeft weinig inzage in het werkproces. Ze is altijd zeer motiverend naar klasgenoten.

Aardrijkskunde: Isa is te weinig contextgevoelig. Het is moeilijk om haar op dat vlak bij te sturen.

NCZ: Isa verlegt de focus in gesprekken altijd naar het concrete. Nederlands: zoals op het rapportblad vermeld, begon Isa meteen aan de individuele taak. Het klopt dat ze enkel opmerkingen geeft aan de kinderen die aan de groepsopdracht werken. Zij bedachten, bewerkten, verwerkten argumenten tot een steekhoudend geheel.

Performance (module): Isa vat het concept niet, is wel enthousiast om iets te doen.

Haar enthousiasme voor de jaaropdracht 5de jaar (tijdlijn) gaat vooral over het evenement.

Extra murosweek: Isa stelt geen inhoudelijke vragen in tegenstelling tot haar jaargenoten bijv. n.a.v. bezoek aan Christiana (Kopenhagen).

Na het slechte herfstrapport was er (een) gesprek met de ouders van Isa en Sam, Aurélie (klastitularissen - Wiskunde/Frans) en Trui (Engels). Ouders beloofden Isa op te volgen met schoolwerk.

Trui informeerde de kinderen over attestering. Alle kinderen vinden het griezelig dat aan het einde van het 4de jaar gekeken wordt naar de graad: voldoende voor de 2de graad, klaar voor de 3 de graad ASO? Isa is op dat moment niet geïnteresseerd. Er is dus wel aangekondigd dat het mogelijk is om voldoende te halen voor het 4de jaar en toch niet aan 5 ASO (of één van de richtingen) te kunnen beginnen: het principe van een B-attest. Het toegenomen enthousiasme voor schoolwerk ziet iedereen wel. Inhoudelijk verdiepend leren zien we nog niet.”

3.5. De directeur deelt deze beslissing houdende bevestiging van het B-attest mee aan de ouders van verzoekster, die op 4 juli 2017 beroep instellen bij de interne beroepscommissie.

Zij voeren aan dat hoewel Isa geen globale onvoldoende heeft behaald voor diverse vakken, dit toch als argument wordt gebruikt om het B-attest te motiveren, dat de relevantie van het aanhalen van niet behaalde leerplandoelstellingen voor vakken waar Isa een slaagcijfer op haalde hen volledig ontgaat en niet duidelijk wordt gemaakt in de bestreden beslissing.

Deze is volgens verzoekster gebaseerd op incorrecte motieven aangezien er ook geen sprake is van een tekort voor Nederlands. Verzoekster is niet in kennis van een globaal cijfer, in het zomerrapport en de beoordeling van de literatuuropdracht komt naar voren dat Isa de leerdoelen voldoende beheerst.

Op de voorgaande rapporten is geen waarschuwing te vinden voor een nakend tekort voor Nederlands, evenmin voor een nakend B-attest. Nederlands is geen richtingbepalend vak en er wordt niet aannemelijk gemaakt op welke wijze verzoekster voor het geheel van de richting niet zou kunnen slagen in dat bewuste jaar van de derde graad. Een schending van het vertrouwensbeginsel ligt voor bij afwezigheid van signalen dat verzoekster op een B-attest afstevende.

Dat de leerling geen redelijke slaagkansen heeft in welbepaalde richtingen dient de commissie uitdrukkelijk te motiveren.

De slaagkansen in een volgend jaar dienen gerelateerd te worden aan objectieve gegevens. Verzoekster haalt aan hard te werken en niet afgerekend te mogen worden op het luchtige gehalte van haar bijdragen. Zij verwijst naar het voorbeeld van de voorbereiding van de opdracht voor Aardrijkskunde.

In ondergeschikte orde vraagt verzoekster een alternatieve maatregel, een vakantietaak, bijkomende proef, literatuurstudie.

De vakken met een minimaal tekort zijn niet richtingbepalend, anderzijds is er een positieve evolutie.

3.6. De interne beroepscommissie behandelt verzoeksters beroep in zitting van 7 juli 2017. De punten in het verzoekschrift vervat worden toegelicht en gesteld wordt dat verzoekster volgend schooljaar Wiskunde-wetenschappen ASO zou willen volgen. De interne beroepscommissie komt vervolgens tot de volgende beslissing:

“De beroepscommissie bevestigt de beslissing van de delibererende klassenraad en maakt zich de motivering volledig eigen.

Stedelijk Lyceum Berchem (Groenhout) kiest er vanuit haar pedagogische vrijheid voor om bij elk vak per rapport gedetailleerde feedback te geven, zonder dit om te zetten in een numerieke waarde. In de handleiding voor ouders bij het rapport staat expliciet dat de school geen totaalcijfers berekent. Deze handleiding is aan de kaft van het rapport bevestigd en dus duidelijk zichtbaar voor de ouders bij elk rapport in de loop van het [schooljaar].

Uit de resultaten van Isa en de feedback van de leraren in de rapporten tijdens het schooljaar blijkt dat zij degelijk scoort bij vragen die gericht zijn op reproductie, maar met name bij Nederlands, Engels, Frans, chemie, geschiedenis en wiskunde onvoldoende inzicht heeft in de leerstof om verbanden te leggen, algemene principes te distilleren en om de theorie toe te passen. Hoewel enkel voor Nederlands een tekort voorligt, blijkt uit de resultaten voor de verschillende vakken dat Isa te weinig inzicht heeft verworven om begrippen te hanteren en inzichtvragen goed te beantwoorden. De beroepscommissie steunt zich hiervoor op volgende gegevens uit het individuele dossier van Isa:

Voor Frans:

Zomerrapport: ‘wanneer je de materie kan studeren en moet reproduceren gaat alles goed. Het is wanneer allerlei dingen samenkomen zoals bij de schrijfopdracht van het examen of spreekopdrachten dat de kwaliteit onvoldoende is. Je houdt alles luchtig waardoor de essentie verloren gaat.’

Winterrapport: ‘Alle onderdelen zijn niet goed genoeg. Wat is er aan de hand? Het lijkt te veel als alles samenkomt, zoals bij het schrijven van een tekst.

Ik weet dat Frans voor jou moeilijk is, maar de basis dient sowieso gestudeerd te worden.'

Voor wiskunde:

Functies en analyse zijn onvoldoende. Na de onvoldoende resultaten bij het herfst en kerstrapport, herpakte Isa zich bij het lenterapport. Deze positieve evolutie zette zich echter niet door, met opnieuw tegenvallende resultaten bij het zomerrapport.

Zomerrapport:

'Je weet welke stappen je moet ondernemen om tot een goed antwoord te komen, maar de uitvoering loopt eerder moeizaam.'

Winterrapport: 'Ik zie je goede stappen zetten in wiskunde. ... Daarnaast maak ik me zorgen over het stuk vergelijkingen. Dit is onvoldoende verworven. Je lijkt niet te beseffen waar je mee bezig bent.'

Herfstrapport: 'Deze resultaten zijn niet goed Isa. Ik hoop dat je geleerd hebt uit je reflectie en de volgende keer de pijnpunten aanpakt.'

Voor Engels:

De leerstof wordt zeer traag verwerkt, schriftelijke en mondelinge communicatie is niet goed.

Voor Geschiedenis:

Zomerrapport: 'tekort voor begrippen, kaart- en denkvraag. Ik heb de indruk dat je niet altijd de juiste inschattingen maakte.'

Lenterapport: 'verbanden blijven moeilijk.'

Voor chemie/fysica:

Winterrapport: 'Je hebt de begrippen goed ingestudeerd, maar het is heel erg moeilijk voor jou om deze om te zetten of te herkennen in concrete situaties zoals een botsende auto of trampoline.'

De globale resultaten van Isa tonen aan dat ze haar leerjaar met vrucht beëindigd heeft en bekwaam wordt geacht haar studies verder te zetten in een volgend leerjaar. Evenzeer bewijzen bovenstaande gegevens voor de beroepscommissie dat het geheel van de algemene vakken te zwaar is voor Isa. Het inhoudelijk verdiepend leren dat van leerlingen in het 2de leerjaar van de tweede graad aso verwacht wordt, is bij Isa onvoldoende aanwezig. De beroepscommissie deelt daarom de mening van de delibererende klassenraad dat Isa geen redelijke kans heeft om te slagen in een 1ste leerjaar van de derde graad aso en clauseleert om die reden de toegang tot aso.

De onderdelen waar Isa in verschillende vakken onvoldoende op scoorde, zijn inherent aan de verschillende studierichtingen in de derde graad aso. De leerplannen aso leggen de nadruk op kritische analyse en reflectie. Isa haalt bij verschillende vakken uit de basisvorming hierop zwakke resultaten. Verzoek(st)er is niet correct dat enkel zwakke resultaten op richtingspecifieke vakken bepalend zouden kunnen zijn bij de vraag of de leerling kan slagen in het 1ste leerjaar van de derde graad aso. Vakken uit de basisvorming vormen een belangrijk onderdeel van elke studierichting en bij elke beslissing over de studiebekrachtiging.

Doorheen het schooljaar bleek dat Isa onvoldoende de leerstof doorgrondde. De school heeft zowel via de rapporten als in gesprekken met Isa en ouders gewezen op deze tekorten. Bij elk rapport staat ook de oproep aan ouders om bij vragen contact op te nemen. Daarnaast is er zowel in het 1ste

trimester als in januari op het initiatief van de school een gesprek geweest met de ouders waarin de resultaten en de vooruitzichten voor het einde van het schooljaar aan bod kwamen. Door de tegenvallende resultaten bij het kerstrapport werd een heroriëntering naar de derde graad tso reeds geopperd. De ouders van Isa erkenden tijdens die gesprekken dat de resultaten onvoldoende waren, maar beloofden meer ondersteuning thuis.

De beroepscommissie stelt vast dat de delibererende klassenraad een toegenomen motivatie noteerde voor het schoolwerk, maar ziet dit niet vertaald in betere resultaten.

Wat de vraag naar bijkomende proeven betreft, geldt dat bijkomende proeven enkel in uitzonderlijke omstandigheden aan de orde zijn. In het verzoekschrift worden geen uitzonderlijke omstandigheden aangevoerd.”

Dit is de bestreden beslissing, die aan verzoekster wordt betekend bij brief van 14 juli 2017.

IV. Schorsingsvoorwaarden

4. Krachtens artikel 17, §§ 1 en 4, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan tot schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid slechts worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat minstens één ernstig middel wordt aangevoerd dat de nietigverklaring van de akte of het reglement *prima facie* kan verantwoorden en dat een uiterst dringende noodzakelijkheid voorhanden is die onverenigbaar is met de behandelingstermijn van de gewone vordering tot schorsing.

Uiterst dringende noodzakelijkheid

4.1. In het verzoekschrift zet verzoekster uiteen dat zij op 14 juli 2017 de beslissing van de Interne Beroepscommissie heeft ontvangen, en op 17 juli 2017 het verzoekschrift tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid heeft ingediend, dat de bestreden beslissing haar de mogelijkheid ontnemt om de normale studieloopbaan voort te zetten in de studierichting van haar keuze, dat het dreigend verlies van een schooljaar een nadeel uitmaakt dat binnen een gewone schorsingsprocedure niet tijdig zal kunnen worden gekeerd en dat zij voldoende diligent heeft gehandeld bij het instellen van de vordering.

Beoordeling

Het betoog van verzoekster staat voldoende de uiterst dringende noodzakelijkheid van de vordering en haar diligente optreden. Dit wordt door de verwerende partij overigens niet betwist.

Ernst van het enig middel

Standpunt van de partijen

4.2. In een enig middel voert verzoekster de schending aan van “de motiveringsplicht, minstens van het redelijkheidsbeginsel en zorgvuldigheidsbeginsel”.

Verzoekster voert aan dat het onduidelijk is op welke wijze en voor welke leerplanonderdelen van Nederlands zij een tekort zou hebben gehaald, laat staan dat er sprake is van een globaal tekort voor dat vak. Op het zomerrapport staat geen enkele onvoldoende. Er kan niet worden achterhaald waarom dit ene vermeende tekort een B-attest voor het gehele ASO zou kunnen motiveren.

Voorts stelt verzoekster dat zij geen enkel tekort op jaarbasis heeft voor enig ander vak maar wel een clausulering die elke richting in het ASO uitsluit op lineaire, absolute wijze, zonder nuancering.

Er wordt verwezen naar het onvoldoende onder de knie hebben van het inhoudelijk verdiepend leren, maar uit de vage rapportcommentaren blijkt dit niet. De relevantie van het aanhalen van niet behaalde leerplandoelstellingen voor vakken waarvoor verzoekster een slaagcijfer haalt, wordt niet duidelijk gemaakt in de bestreden beslissing. Een slaagcijfer betekent dat de leerplandoelstellingen in voldoende mate zijn behaald, het betreft slaagcijfers voor richtingspecifieke vakken, ook voor de richting waarin verzoekster haar schoolloopbaan wil verderzetten. De positieve evolutie voor deze vakken wordt genegeerd.

De verwijzing naar “te weinig inzicht” maakt niet *in concreto* duidelijk welk verband dit aspect zou hebben met de geambieerde richting of de andere uitgesloten richtingen, zonder aannemelijk te maken dat de slaagcijfers het volstrekt onmogelijk maken dat verzoekster volgend jaar zou kunnen slagen.

De beslissing stelt dat minder vergaande maatregelen niet aan de orde zijn aangezien er geen sprake is van bijzondere omstandigheden; de school is nochtans goed bekend met het topsportstatuut van verzoekster.

Dat de ouders zouden gewaarschuwd zijn mist elke grond daar hen werd gevraagd of ze nagedacht hebben over een andere school.

Er wordt ongenueanceerd een zeer ruime clausulering opgelegd die alle richtingen in het ASO uitsluit.

De beroepscommissie toont niet aan waarom verzoekster het volgend jaar niet evenzeer als geslaagd zou kunnen worden beschouwd in een wetenschappen-richting, zelfs met een tekort op Nederlands.

Het prospectief onderzoek gebeurde oppervlakkig door te poneren dat de onderdelen waar verzoekster zwak op is “inherent” zijn aan de derde graad ASO. Het is kennelijk onredelijk om een volledige ASO-verderzetting te dwarsbomen zonder dit aannemelijk te maken.

4.3. Verwerende partij repliceert dat verzoekster de clausuleringsbeslissing bestrijdt in de mate dat deze haar de toegang tot de studierichting “wetenschappen” ontzegt. De regelmatigheid van de bestreden beslissing dient in het licht van verzoeksters belang enkel te worden beoordeeld in de mate het die clausulering betreft.

Voorts betoogt zij:

“Eerste middelonderdeel

In een eerste middelonderdeel doet verzoekster gelden dat de materiële motiveringsplicht is geschonden; het zou met name – volgens verzoekster – niet duidelijk zijn op welke wijze en voor welke leerplanonderdelen zij voor het vak

Nederlands een tekort zou hebben behaald, en evenmin is volgens verzoekster aangetoond dat zij globaal genomen voor dat vak tekortschiet. Het is niet omdat – zoals verzoekster aanvoert – er op het zomerrapport voor Nederlands geen tekort zou zijn aangegeven, dat daarmee het gehele schooljaar geacht wordt te zijn samengevat. Niet zonder reden in dat opzicht allicht, deelt verzoekster ook enkel de ‘zomerrapporten’ mee. Uit het geheel van de rapporten doorheen het jaar, blijkt dat de beroepscommissie wel degelijk over pertinente elementen beschikte om verzoekster voor het vak Nederlands niet geslaagd te verklaren. Uit het herfstrapport blijkt dat verzoekster wat de ‘uitvoering’ betreft, een tekort scoorde voor creatief schrijven (2,75/6, tegenover een mediaan van 5/6) en een onvoldoende voor ‘spreken in groep’. De nipte voldoende voor ‘formeel schrijven’, ‘schriftelijke formuleringsvaardigheden’ en ‘deadlines respecteren’ konden die tekorten niet compenseren. Daarnaast behaalde verzoekster een onvoldoende voor het gehele deelgebied ‘inzet en betrokkenheid’ en binnen het deelgebied ‘zelfsturing’ ook een onvoldoende voor ‘informatie opzoeken en verwoorden’. Op het winterrapport voor Nederlands behaalde verzoekster een onvoldoende voor de spreekoefening (gesteund op onvoldoendes voor zowel ‘inhoud’ als ‘gesproken taal’, en een voldoende voor de deelgebieden ‘inzet en betrokkenheid’ en ‘zelfsturing’. Indien dit al als een vooruitgang kan worden beschouwd, blijkt uit het lenterapport dat die door verzoekster niet kon worden aangehouden. Voor het deelgebied ‘uitvoering’ behaalt zij onvoldoendes voor twee van de zes beoordelingen (lezen en spreken-krantenartikel) en nipt voldoende voor drie andere beoordelingen (schrijven, spreken-declameren en luisteren). Dit kan, samen met de onvoldoende voor ‘aandacht voor materiaal, afspraken en opdrachten’ binnen het deelgebied ‘zelfsturing’, in alle redelijkheid worden beschouwd als een tekort. De hierboven reeds geciteerde commentaar van de vakleerkracht ligt in dezelfde lijn. Uit het zomerrapport ten slotte, blijkt dat bij het examen vijftien aspecten werden beoordeeld. Voor niet minder dan zeven daarvan scoorde verzoekster onvoldoende, voor zeven andere scoorde zij ‘voldoende’ en zij behaalde één ‘goed’ (schriftelijke voorbereiding, schrijven van een verhaal of brief, tekstopbouw). Deze quoteringen, samengenomen met de commentaar van de vakleerkracht, kunnen enkel laten besluiten dat verzoekster voor het examen niet slaagde en zij deze periode evenmin geslaagd was voor het vak Nederlands. De delibererende klassenraad kon derhalve op goede gronden tot de beoordeling komen dat verzoekster voor het vak Nederlands niet geslaagd is, en de interne beroepscommissie schendt in de bestreden beslissing, steunend op dezelfde feitelijke gegevens, evenmin de materiële motiveringsplicht. Het eerste middelonderdeel is niet ernstig.

Tweede middelonderdeel

In een tweede middelonderdeel betwist verzoekster de opgelegde clausulering voor de gehele onderwijsvorm ASO. Verzoekster meent dat die clausulering geen stand kan houden omdat zij, desgevallend het vak Nederlands terzijde gelaten, voor geen enkel ander vak een tekort behaalde. In hoofdde is verwerende partij van oordeel dat het middelonderdeel onontvankelijk is. Hierboven heeft verwerende partij reeds aangegeven dat verzoekster haar belang in het verzoekschrift uitdrukkelijk heeft omschreven als de wens om de studies verder te zetten in het eerste jaar van de derde graad in de studierichting

‘wetenschappen’ of ‘wetenschappen-wiskunde’. In het licht daarvan beschikt verzoekster niet over het rechtens vereiste belang om in dit middelonderdeel thans de clausulering in vraag te stellen in de mate dat die ook andere studierichtingen in de onderwijsvorm ASO betreft.

Bovendien gaat het hier om een nieuw middel, dat in de interne beroepsprocedure niet werd opgeworpen en dat bijgevolg thans niet op ontvankelijke wijze voor het eerst kan worden ontwikkeld in de procedure voor de Raad van State. Uit het beroep dat verzoekster bij de interne beroepscommissie heeft ingesteld, blijkt immers dat de omvang van de clausulering op geen enkele wijze in vraag is gesteld of werd bekritiseerd. Verzoekster heeft wel opgeworpen dat concreet moet worden gemotiveerd waarom een leerling die geslaagd wordt verklaard, toch van bepaalde studierichtingen wordt uitgesloten (een B-attest), maar dit is evident een andere zaak dan het betwisten van de omvang van de clausulering (welk B-attest). Dit laatste heeft verzoekster bij het intern beroep niet ter sprake gebracht, wat leidt tot de onontvankelijkheid van het middelonderdeel in de huidige stand van de procedure. Louter ondergeschikt wijst verwerende partij erop dat verzoekster geslaagd werd verklaard, en dat de bestreden beslissing de veruitwendiging is van de prospectieve pedagogische afweging van de delibererende klassenraad – en vervolgens van de interne beroepscommissie – over de slaagkansen van verzoekster in welbepaalde onderwijsvormen of studierichtingen. Bij de juridische beoordeling van die afweging is niet zozeer van belang welke evolutie de leerling doorheen het jaar heeft gemaakt en welke leerplandoelstellingen al dan niet werden behaald – dit zijn immers aspecten die aan bod komen bij de voorafgaande beslissing of de leerling al dan niet geslaagd kan worden verklaard. De argumenten die verzoekster ter zake opwerpt, zijn dan ook niet dienend. Wat voorligt is de vraag of de beroepscommissie, rekening houdend met haar ruime discretionaire bevoegdheid en pedagogische inzichten, binnen de grenzen van de redelijkheid tot de beslissing kon komen om verzoekster te clausuleren voor de studierichting wetenschappen in het eerste jaar van de derde graad ASO. Die vraag dient bevestigend te worden beantwoord. Zoals de bestreden beslissing uitdrukkelijk in herinnering brengt, blijkt uit de rapporten doorheen het gehele schooljaar dat verzoekster naast het tekort voor Nederlands niet alleen zwak scoort voor verschillende andere vakken, maar vooral dat de rode draad doorheen alle tekorten of zwakke cijfers erin is gelegen dat verzoekster weliswaar in voldoende mate tot loutere reproductie in staat is, maar daarentegen ruim tekortschiet inzake: het verwerven van inzicht, begripshantering, de combinatie van toepassingen, het bepalen van de essentie, denkvragen, verbanden leggen, redeneren van concreet naar abstract, kritische analyse, reflectie. Verwerende partij wil nogmaals aanstippen dat deze opmerkingen, die doorheen het gehele schooljaar op de rapporten voorkomen, als dusdanig door verzoekster op geen enkele wijze worden tegengesproken. Het zijn wel degelijk overtuigende motieven voor de beroepscommissie om te oordelen dat verzoekster ‘geen redelijke kans’ heeft in de derde graad van het ASO. Van de delibererende klassenraad of een interne beroepscommissie wordt in het licht van de motiveringsplicht niet verwacht – zoals verzoekster ten onrechte verlangt – dat bewezen zou worden dat de

leerling ‘volstrekt onmogelijk’ kan slagen. Uit de door verzoekster geciteerde rechtspraak van de Raad van State blijkt integendeel dat het gaat gaan om een onderbouwde inschatting van een ‘minieme slaagkans’ – waaraan de bestreden beslissing tegemoetkomt. Bovendien is het delibereren over leerlingen in het leerplichtonderwijs geen exacte wetenschap – het is integendeel een beredeneerde prospectieve inschatting – zodat de door verzoekster verlangde ‘volstrekte onmogelijkheid’ onmogelijk kan worden bewezen.

Het loutere feit dat verzoekster een topsportstatuut zou hebben, is geen reden om de deliberatiebeslissing uit te stellen en een bijkomende proef op te leggen. Nog daargelaten dat verzoekster in het intern beroep slechts helemaal op het einde de mogelijkheid van een bijkomende proef te berde heeft gebracht, zonder duidelijk te maken voor welke vakken zij die mogelijkheid aangewezen acht, moet worden vastgesteld dat een bijkomende proef in de huidige stand van de regelgeving de uitzondering is en dat zij enkel kan worden opgelegd wanneer het delibererend orgaan op 30 juni over onvoldoende informatie beschikt om een eindoordeel te vellen. Te dezen is het sportstatuut van verzoekster geen nieuw element dat pas voor de interne beroepscommissie voor het eerst aan de school bekend is geworden, en evenmin worden er andere nieuwe elementen aangevoerd waarover de delibererende klassenraad bij het nemen van de initiële beslissing niet beschikte. Aldus is de principiële voorwaarde voor het toekennen van een bijkomende proef niet voldaan. Tot slot voert verzoekster binnen dit middelonderdeel aan dat de bestreden beslissing onzorgvuldig is omdat het B-attest onverwacht is gekomen en er geen waarschuwingen werden gegeven. Ter zake dient vooreerst te worden gewezen op de vaste rechtspraak van de Raad van State inzake een beweerde gebrekkige begeleiding of feedback in de loop van het schooljaar.

Zoals de Raad van State al in tal van arresten heeft overwogen is het, in beginsel, één zaak of een leerling bewezen heeft de van hem verlangde kennis en kunde te bezitten, een andere, als hij die kennis en kunde niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die hem op de examens heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Zelfs indien een leerling de school terecht zou verwijten niet tijdig over problemen te hebben gecommuniceerd en geïnformeerd, niet in de passende begeleidingsmaatregelen te hebben voorzien of ze niet te hebben toegepast of aangepast, dan kan dat hoogstens betekenen dat de school schuld of mede schuld draagt aan het minder gunstige eindresultaat van die leerling, maar kan zulks dit eindresultaat niet meer zo beïnvloeden dat het gunstiger wordt. De Raad van State ziet met andere woorden niet dadelijk hoe een eventuele tekortkoming in de begeleiding tijdens het schooljaar ertoe moet leiden het uiteindelijke resultaat als beter te evalueren dan wat er is geleverd, laat staan dat van de weeromstuit aan de leerling, ook al heeft hij het schooljaar niet met vrucht beëindigd, ter genoegdoening maar een A-attest of een minder ongunstige clausulering verleend moet worden. Met andere woorden, daargelaten de vraag of argumenten over falende begeleiding in feite juist zijn, wat de verwerende partij in de huidige zaak overigens stellig betwist, falen ze in de regel in rechte: de vermeende houding van de school kan mogelijk de aansprakelijkheid van het schoolbestuur impliceren voor eventuele schade die

de leerling heeft geleden, maar vermag niet zonder meer de onwettigheid van de eventuele tekorten of van de daarop steunende beslissing aan te tonen.

Het loutere argument dat in de loop van het schooljaar niet is gewaarschuwd voor het risico op een B-attest, biedt derhalve geen rechtsgrond om een deliberatiebeslissing onregelmatig te bevinden. Verder blijkt uit geen enkele rechtsnorm dat een B-attest enkel zou kunnen worden opgelegd wanneer voor het risico daarop woordelijk werd gewaarschuwd in de loop van het schooljaar. Nog daargelaten dat bij uitstek een B-attest zich moeilijk in de loop van een schooljaar laat aankondigen omdat de leerling immers geslaagd wordt verklaard en er derhalve geen C-attest in het verschiet ligt, blijkt uit het administratief dossier dat doorheen het schooljaar wel degelijk herhaaldelijk opmerkingen zijn gegeven omtrent de tekorten in hoofde van verzoekster voor die specifieke vaardigheden en competenties die uiteindelijk de grondslag voor de clausulering hebben gegeven (zoals ze hierboven in herinnering zijn gebracht). Het tweede middelonderdeel is, in zoverre ontvankelijk, niet ernstig.

Derde middelonderdeel

In een derde middelonderdeel herneemt verzoekster, onder verwijzing naar de overwegingen van het arrest nr. 233.573 van de Raad van State, haar kritiek dat de bestreden beslissing niet zou aantonen waarom verzoekster in het eerste jaar van de derde graad ‘wetenschappen-wiskunde’ niet zou kunnen slagen. Hierop is reeds geantwoord bij de bespreking van het tweede middelonderdeel. Verwerende partij verwijst naar die weerlegging. Alleszins is het manifest onjuist dat de bestreden beslissing geen prospectief onderzoek zou hebben uitgevoerd naar verzoeksters slaagkansen; ook dit is hierboven reeds uiteengezet. Dat verzoekster nog zou kunnen groeien in bepaalde aspecten is gewis niet mathematisch uit te sluiten, maar zoals reeds gesteld is de prospectieve beoordeling geen exacte wetenschap en is het niet vereist dat er zich absolute onmogelijkheden moeten voordoen opdat een clausulering kan worden opgelegd. Waar verzoekster aanvoert ‘als verweerster meende dat de onderdelen waarop verzoekster zwak scoorde dermate dienen door te wegen in een beslissing naar volgend jaar toe, dan zou verzoekster niet tot een slaagcijfer mogen komen’, vergist verzoekster zich in dubbel opzicht.

Enerzijds is bij het rapport duidelijk aangegeven dat de school geen jaarcijfers of totaalcijfers berekent of hanteert, zodat er van een ‘slagcijfer’ überhaupt geen sprake kan zijn. Anderzijds strijdt de redenering van verzoekster met het bestaan van een B-attest. Een dergelijk attest combineert nu eenmaal, in de visie van de decreetgever, enerzijds het slagen voor het voorbije schooljaar met anderzijds de inschatting dat bepaalde vervolgopleidingen voor de leerling niet haalbaar zijn. Het is mogelijk dat die beoordeling steunt op tekorten binnen bepaalde vakken, in welk geval inderdaad een rechtstreeks verband zal bestaan tussen een tekort en een geclausuleerde studierichting, maar het is geenszins uitgesloten dat de clausulering steunt op welbepaalde competenties die binnen verschillende vakken aan bod komen, zoals het hier het geval is. Geen enkele rechtsregel staat in de weg dat een clausulering wordt gemotiveerd aan de hand van vastgestelde en niet-betwiste tekorten inzake welbepaalde algemene en vakoverschrijdende competenties. De door verzoekster geciteerde rechtspraak van de Raad van State (arrest Walscharts)

dat een leerling die voor elk vak slaagt, voor het geheel moet slagen, is hier niet dienend. Enerzijds is verzoekster niet voor alle vakken geslaagd, anderzijds is zij over het geheel geslaagd verklaard. Het derde middelonderdeel is niet ernstig.”

Beoordeling

4.4. De kritiek van verzoekster aangaande de onduidelijke onderbouw van het tekort of het globaal tekort voor Nederlands blijkt, zoals de verwerende partij op het eerste gezicht terecht betoogt, niet enkel te linken aan het zomerrapport, waarop zeven onvoldoendes staan, doch mede aan de rapporten doorheen het jaar.

Met de verwerende partij kan worden vastgesteld dat uit het herfstrapport blijkt dat verzoekster wat de ‘uitvoering’ betreft, een tekort scoorde voor creatief schrijven (2,75/6, tegenover een mediaan van 5/6) en een onvoldoende voor ‘spreken in groep’, een onvoldoende voor het gehele deelgebied ‘inzet en betrokkenheid’ en binnen het deelgebied ‘zelfsturing’ ook een onvoldoende voor ‘informatie opzoeken en verwoorden’, dat op het winterrapport voor Nederlands verzoekster een onvoldoende op de spreekoefening (gesteund op onvoldoendes voor zowel ‘inhoud’ als ‘gesproken taal’), en een voldoende voor de deelgebieden ‘inzet en betrokkenheid’ en ‘zelfsturing’, dat bij het lenterapport verzoekster voor het deelgebied ‘uitvoering’ onvoldoendes behaalt voor twee van de zes beoordelingen (lezen en spreken-krantenartikel) en nipt voldoende voor drie andere beoordelingen (schrijven, spreken-declameren en luisteren), naast een onvoldoende voor ‘aandacht voor materiaal, afspraken en opdrachten’ binnen het deelgebied ‘zelfsturing’. Uit het ook door verzoekster bijgebrachte zomerrapport Nederlands zijn op een totaal van vijftien aspecten, zeven onvoldoendes genoteerd.

Op het eerste gezicht kan derhalve worden vastgesteld dat de verwerende partij er in redelijkheid mocht toe besluiten verzoekster voor het vak Nederlands als niet geslaagd te beschouwen, het oordeel terzake van de beroepscommissie houdt *prima facie* dan ook geen schending in van de materiële motiveringsplicht.

Waar verzoekster aanvoert dat zij geen enkel tekort op jaarbasis heeft voor enig ander vak maar wel een clausulering die elke richting in het ASO uitsluit op lineaire, absolute wijze, zonder nuancering, dient te worden vastgesteld dat zij dit niet voor de beroepscommissie heeft aangebracht zodat dit argument thans niet meer als middel kan worden aangebracht.

Wat verzoeksters kritiek betreft dat de relevantie van het aanhalen van niet behaalde leerplandoelstellingen voor vakken waarvoor zij een slaagcijfer haalt, niet duidelijk wordt gemaakt in de bestreden beslissing, wordt in de bestreden beslissing gesteld dat verzoekster “scoort bij vragen die gericht zijn op reproductie, maar met name bij Nederlands, Engels, Frans, chemie, geschiedenis en wiskunde onvoldoende inzicht heeft in de leerstof om verbanden te leggen, algemene principes te distilleren en om de theorie toe te passen, dat, hoewel enkel voor Nederlands een tekort voorligt, uit de resultaten voor de verschillende vakken blijkt dat Isa te weinig inzicht heeft verworven om begrippen te hanteren en inzichtvragen goed te beantwoorden”. De beroepscommissie verwijst hiervoor naar gegevens uit verzoeksters individuele dossier.

Deze elementen, alsook waar de motivering aangeeft welke positieve evolutie zich niet doorzette, worden door verzoekster niet weersproken.

Waar verzoekster stelt dat de verwijzing naar “te weinig inzicht” niet *in concreto* duidelijk maakt welk verband dit aspect zou hebben met de geambieerde richting of de andere uitgesloten richtingen, wordt in de bestreden beslissing geoordeeld dat “bovenstaande gegevens voor de beroepscommissie bewijzen dat het geheel van de algemene vakken te zwaar is voor Isa. Het inhoudelijk verdiepend leren dat van leerlingen in het tweede leerjaar van de tweede graad aso verwacht wordt, is bij Isa onvoldoende aanwezig. (...) De onderdelen waar Isa in verschillende vakken onvoldoende op scoorde, zijn inherent aan de verschillende studierichtingen in de derde graad aso. De leerplannen aso leggen de nadruk op kritische analyse en reflectie. Isa haalt bij verschillende vakken uit de basisvorming hierop zwakke resultaten. Verzoek(st)er is niet correct dat enkel zwakke resultaten op richtingspecifieke vakken bepalend zouden kunnen zijn bij de vraag of de leerling kan slagen in het 1ste leerjaar van de

derde graad aso. Vakken uit de basisvorming vormen een belangrijk onderdeel van elke studierichting (...)”.

Derhalve heeft de beroepscommissie *prima facie* een antwoord verschaft dat het verband aantoont met betrekking tot het bij verzoekster minder aanwezige “inzichtelijke” aspect en de door verzoekster geambieerde richting of de andere uitgesloten richtingen.

Waar verzoekster de beslissing bekritiseert in zoverre deze aangeeft dat minder vergaande maatregelen niet aan de orde zijn aangezien er geen sprake is van bijzondere omstandigheden, terwijl de school nochtans goed bekend is met het topsportstatuut van verzoekster, blijkt dit een element te zijn dat voor de totstandkoming van het B-attest aanwezig was terwijl verzoekster in de beroepsprocedure ter zake geen bijzondere elementen blijkt te hebben aangebracht.

Verzoeksters kritiek faalt in rechte om de afwezigheid van waarschuwingen gedurende het jaar, voor zover overeenkomend met de feiten, te bekritisieren.

In tegenstelling tot wat verzoekster aangeeft, komt het op het eerste gezicht voor dat het prospectief onderzoek in voldoende onderbouwde mate geschiedde zoals uit het hierboven geciteerde en besprokene blijkt.

Het middel is niet ernstig.

V. Besluit

5. Het enig middel is niet ernstig gebleken. De vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid dient dan ook te worden verworpen.

VI. Kosten

6. De kosten van de vordering, met inbegrip van de door de verwerende partij gevraagde basisrechtsplegingsvergoeding van 700 euro, vallen ten laste van verzoekster.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt de vordering.

2. Verzoekster wordt verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid, begroot op een rolrecht van 200 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro, die verschuldigd is aan de verwerende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van eenendertig juli tweeduizend zeventien, door de Raad van State, XIIe vakantiekamer, samengesteld uit:

Johan Bovin,

wnd. kamervoorzitter,
staatsraad,

bijgestaan door

Joris Casneuf,

griffier.

De griffier

De voorzitter

Joris Casneuf

Johan Bovin